

Aika 10.05.2022, klo 14:05 - 14:56

Paikka Alakerran kahvio, kunnantalo

Käsitellyt asiat

- § 14 Kokouksen laillisuus, päätösvaltaisuus ja työjärjestyksen hyväksyminen**
- § 15 Pöytäkirjan tarkastus**
- § 16 Aloite kirjaston itäpuolelle saatavasta opastuksesta sekä auton inva-paikasta**
- § 17 Aloite induktiosilmukan hankkimiseksi valtuustosaliin**
- § 18 Kansallinen vanhuspalvelujen asiakastytyväisyyskysely**
- § 19 Itsemääräämisoikeus ikääntyneiden ympärivuorokautisissa palveluissa**
- § 20 Tulevaisuuden Ikäohjelma -webinaari**
- § 21 Ilmoitusasiat**

Saapuvilla olleet jäsenet

Kari Laamanen, puheenjohtaja
Anu Valtonen
Eeva-Liisa Luukkonen
Helvi Valtonen
Pirkko Ihanamäki, poistui 14:54
Sonja Hämäläinen

Muut saapuvilla olleet

Anne Julin, palvelujohtaja, sihteeri

Poissa

Liisa-Leena Vidman

Allekirjoitukset

Kari Laamanen
Puheenjohtaja

Anne Julin
Sihteeri

Pöytäkirjan tarkastus

Pöytäkirja on tarkastettu ja hyväksytty

17.05.2022

17.05.2022

Eeva-Liisa Luukkonen

Anu Valtonen

§ 14

Kokouksen laillisuus, päätösvaltaisuus ja työjärjestyksen hyväksyminen

Valmistelija / lisätiedot:

Anne Julin

anne.julin@puumala.fi

palvelujohtaja

Esityslista on lähetetty sähköisesti 3.5.2022.

Päätös

Puheenjohtaja totesi kokouksen laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Esityslista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi.

§ 15

Pöytäkirjan tarkastus

Valmistelija / lisätiedot:

Anne Julin

anne.julin@puumala.fi

palvelujohtaja

Vanhus- ja vammaisneuvosto valitsee tälle kokoukselle kaksi pöytäkirjantarkastajaa.

Pöytäkirja tarkastetaan erikseen sovittavana ajankohtana ja se on nähtävänä Kuntalain 140 §:n mukaisesti kunnan verkkosivuilla.

Ehdotus

Esittelijä: Anne Julin, palvelujohtaja

Tämän kokouksen pöytäkirjan tarkastajiksi valitaan Eeva-Liisa Luukkonen ja Anu Valtonen.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

§ 16

Aloite kirjaston itäpuolelle saatavasta opastuksesta sekä auton inva-paikasta

PuuDno-2022-22

Valmistelija / lisätiedot:

Anne Julin

anne.julin@puumala.fi

palvelujohtaja

Kirjastopalvelu tulee olla kaikkien kuntalaisten hyvin saatavissa. Iäkkäiden, vammaisten ja muiden liikuntarajoitteisten on vaikeaa ja joidenkin mahdotonta käyttää kirjastopalveluja kirjastotalon länsipuolelta, ylätorilta käsin.

Asiointia helpottaisi, jos kirjastotalon itäpuolelle saadaan selkeä opastus sekä mahdollisimman lähelle kirjastoa auton inva-paikka.

Ehdotus

Esittelijä: Anne Julin, palvelujohtaja

Vanhus- ja vammaisneuvosto päättää tehdä tekniselle toimialalle seuraavan aloitteen:

Jotta ikäänntyneet, vammaiset ja muut liikuntarajoitteiset voisivat käyttää kirjastopalveluja paremmin, tulee kirjastotalon itäpuolelle saada selkeä opastus ja autolle inva-paikka.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Tiedoksi

Tekninen toimiala

§ 17

Aloite induktiosilmukan hankkimiseksi valtuustosaliiin

PuuDno-2022-22

Valmistelija / lisätiedot:

Anne Julin

anne.julin@puumala.fi

palvelujohtaja

Kunnantalon valtuustosalissa pidetään hyvin paljon erilaisia kokouksia, kursseja, luentoja ja kuntalaisille tarkoitettuja tilaisuuksia. Huonokuuloiset eivät välttämättä osallistu näihin tilaisuuksiin, koska kuulemisessa on haasteita.

Induktiosilmukka on yleisesti käytössä oleva huonokuuloisten apuväline, jolla julkisissa tiloissa kuulutukset, puheet tai muu ohjelma välitetään langattomasti suoraan kuulolaitteeseen. Tällä vähennetään huonon akustiikan ja taustamelun vaikutusta kuunteluolosuhteisiin.

Ehdotus

Esittelijä: Anne Julin, palvelujohtaja

Vanhus- ja vammaisneuvosto päättää tehdä tekniselle toimialalle seuraavan aloitteen:

Kunnantalon valtuustosaliiin hankitaan äänentoistolaitteisto ja induktiosilmukka huonokuuloisten apuvälineiksi.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Tiedoksi

Tekninen toimiala

§ 18

Kansallinen vanhuspalvelujen asiakastytyväisyyskysely

Valmistelija / lisätiedot:

Anne Julin
anne.julin@puumala.fi
palvelujohtaja

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) on aloittanut sosiaali- ja terveysministeriön toimeksiannosta kansallisen vanhuspalvelujen asiakastytyväisyyden seurannan kotihoidossa, tavallisessa palveluasumisessa ja ympärivuorokautisessa palveluasumisessa. Seurantaan kuuluu kolme kyselyä, joihin vastaavat säännölliset ja pitkäaikaiset vanhuspalvelujen asiakkaat. Tiedonkeruu on alkanut 14.3. ja jatkuu 13.5.2022 saakka. Palveluyksiköt jakavat kyselyt omille asiakkailleen THL:n ohjeiden mukaan.

Kansallinen asiakastytyväisyyden seuranta sisältyy vanhuspalvelulain uudistukseen. Esityksen mukaan THL toteuttaa vuodesta 2023 alkaen kansallisen kyselyn joka toinen vuosi. Nyt tehtävällä kyselyllä valmistaudutaan lakisääteisen tiedonkeruun toteuttamiseen.

Asiakkaalle vanhuspalvelut ovat keskeinen osa arkielämää ja päivittäisistä toiminnoista selviytymistä. Osalle asiakkaista vanhuspalvelut luovat täysipäiväisen asumis- ja elinympäristön. On siis tärkeää, että asiakas kokee saavansa tarvitsemiaan palveluita riittävästi, ja että hänelle myös annetaan mahdollisuus vaikuttaa ja antaa palautetta palveluista. Kaiken kuntoisten asiakkaiden näkemys on arvokas.

THL on lähettänyt tiedonkeruuohjeet palveluntuottajille ja palveluyksiköille. Asiakkaat saavat kyselyt omasta palveluyksiköstään. Vanhusneuvostot voivat esimerkiksi ottaa yhteyttä viranhaltijoihin tai palveluntuottajien vastuuhenkilöihin ja kysyä, että onko asiakaskyselyt jaettu asiakkaille palveluyksiköistä. Kunnan tai alueen vastausaktiivisuuteen vaikuttaa palveluntuottajien ja -yksikköjen halu ja mahdollisuudet kerätä palautetta omilta asiakkailtaan.

Asiakastytyväisyys on osa vanhuspalvelujen laatutietoa ja sitä käytetään palvelun kehittämisen työvälineenä.

Asiakasvastaukset yhdistetään THL:ssä Vanhuspalvelujen tila -seurannan aineistoon. Sen avulla voidaan tarkastella yksikön toimintatapojen, johtamisen ja henkilöstömitoituksen yhteyttä asiakastytyväisyyteen. Palveluntuottajille ja palveluyksiköille lähetetään yhteenveto asiakkaiden vastauksista syksyllä 2022. Yhteenvetoihin liitetään vertailutiedoksi alueelliset ja valtakunnalliset tulokset. Yksikkökohtaiset tulokset raportoidaan myöhemmin myös THL:n verkkosivuilla, jossa ne ovat avoimesti kaikkien saatavilla.

Ehdotus

Esittelijä: Anne Julin, palvelujohtaja

Vanhus- ja vammaisneuvosto päättää merkitä kansallisen vanhuspalvelujen asiakastytyväisyyskyselyn tietoonsa saatetuksi.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

§ 19

Itsemääräämisoikeus ikääntyneiden ympärivuorokautisissa palveluissa

Valmistelija / lisätiedot:

Anne Julin

anne.julin@puumala.fi

palvelujohtaja

Ihmisoikeuskeskus käynnisti keväällä 2020 hankkeen ikääntyneiden henkilöiden itsemääräämisoikeuden edistämiseksi ympärivuorokautisissa asumispalveluissa.

Suomen perustuslaissa turvataan ihmisten perusoikeudet. Keskeinen perusoikeus on oikeus henkilökohtaiseen vapauteen. Henkilökohtainen vapaus on luonteeltaan yleisperusoikeus, joka suojaa ihmisen fyysisen vapauden ohella myös hänen tahdonvapauttaan ja itsemääräämisoikeuttaan.

Ympärivuorokautisissa asumispalveluissa asuvan ihmisen itsemääräämisoikeuden toteutuminen voi vaarantua paitsi laitosten toimintatapojen takia, myös silloin, jos hänellä on sairauden tai vamman seurauksena vaikeuksia ymmärtää omien päätöksensä syitä ja seurauksia. Henkilökunta on silloin tilanteessa, jossa sen on suojeltava sekä asiakkaiden itsemääräämisoikeutta että heidän terveyttään ja turvallisuuttaan. Näihin tilanteisiin tarvitaan lisää tietoa ja keinoja, jotta lopputuloksena olisi asumispalvelu, jossa toteutuisivat kaikki perus- ja ihmisoikeudet mahdollisimman täydellisesti. Tavoitteena on, että itsemääräämisoikeutta edistetään ikääntyneiden asumispalveluissa eri tavoin ja toisaalta haastavia tilanteita ennaltaehkäistään.

Ihmisoikeuskeskuksen julkaisussa 4/2021 Itsemääräytymisoikeus ikääntyneiden ympärivuorokautisissa palveluissa esitellään henkilökunnalle marraskuussa 2020 tehdyn kyselyn tuloksia ja myös laajemmin itsemääräämisoikeuteen liittyviä kysymyksiä ikääntyneiden ympärivuorokautisissa palveluissa.

Julkaisun pohdintaa ja johtopäätöksiä:

1. Ehdollinen itsemääräämisoikeus ja apuvälinein toteutetut rajoitustoimet

Yleisimmin vastaajien mielestä ikääntyneillä on itsemääräämisoikeus, mutta sen toteutuminen on ehdollista ja riippuu muun muassa yksikön toimintakäytännöistä ja asiakkaan ja henkilöstön turvallisuudesta. Vastaajat näkivät itsemääräämisoikeuden lähinnä asiakkaan toiveina, joiden toteutumisesta päättää henkilökunta olemassa olevien resurssien mukaan. Useasta vastauksesta tuli esiin, että turvallisuudesta ja hygieniasta ei tingitä. Asiakas ei saa päättää sellaisista asioista, jotka voivat vaarantaa hänet itsensä, toisen asiakkaan tai työntekijän, eikä kieltäytyä pitkäksi aikaa henkilökohtaisen hygienian hoidosta.

Vastauksissa kuvattiin itsemääräämisoikeuden koskevan jokapäiväisiä, arkisia asioita, kuten pukeutumista ja omien vaatteiden valitsemista, nukkumaan menemisen ajankohtaa, heräämisaikaa, ruokailua ja sitä, mitä tahtoo syödä ja juoda. On huomionarvoista, että vastaajat eivät mainitse suurempia asioita, kuten mahdollisuuksia asua puolison kanssa tai liikkua palvelutalon ulkopuolella.

Lähes poikkeuksetta rajoitustoimiksi tunnistettiin sängynlaitojen ylösnosto sekä erilaisten turvavöiden ja hygienihaalarin käyttö.

Vastaajat kuvasivat rajoitustoimia toimintana, joista täytyi päättää jokaisen yksilöllisen tilanteen mukaan, yksityiskohtia punnitien. Rajoitustoimet nähtiin työn teon sujumuuden sekä usein myös asiakkaiden ja hoitajien turvallisuuden kannalta välttämättöminä.

2. Turvallisuuden ja itsemääräämisoikeuden välinen tasapainoilu

Vastausten perusteella itsemääräämisoikeutta rajoittaa yleisimmin turvallisuus. Turvallisuus kuvattiin perusteluna sille, että toisinaan joudutaan rajoittamaan yksittäisten asiakkaiden itsemääräämisoikeutta.

Olisi hyvä pohtia, missä määrin tietyt asiakkaan valinnat voivat olla työntekijän mielestä niin sanotusti huonoja valintoja, mutta ne eivät varsinaisesti vaaranna asiakkaan turvallisuutta. Turvallisuuden käsitteen ja sen sisällön määrittely voisi edistää asiakkaiden itsemääräämisoikeutta.

3. Työjärjestelyt esteenä itsemääräämisoikeuden edistämiseksi

Moni työntekijä koki henkilökunnan työjärjestelyjen rajoittavan mahdollisuuksia edistää asiakkaiden itsemääräämisoikeutta. Rajoittamisen pitäisi kuitenkin aina olla viimeinen keino. Perusteena ei saisi olla resurssien puute.

4. Ammattitaito ja itsemääräämisoikeuden edistäminen

Vastaajilla oli käytössään runsaasti osaamista sellaisten asiakkaiden tahdon selvittämiseksi, jotka eivät kykene osittain tai ollenkaan ilmaisemaan tahtoaan sanoin. Ammattitaitoa voi kehittää koulutuksen avulla. Kaikkein yleisimmin toivottiin koulutusta väkivaltaisesta, aggressiivisesta tai levottomasti käyttäytyvien asiakkaiden kohtaamiseen.

5. Epäasiallisten rajoitustoimien tunnistaminen

On huomionarvoista, että lähes joka viides vastaaja jätti vastaamatta kysymykseen, joka koski epäasiallisiksi koettuja rajoitustoimia. Runsas neljännes vastaajista kertoi kokeneen työssään epäasiallisia rajoitustoimia.

Käytännön haastavissa tilanteissa voi olla vaikeaa tunnistaa, milloin rajoitustoimi on perusteltu ja toteutettu asiallisesti ja milloin ei.

6. Perusoikeuksien edistäminen – mitä seuraavaksi?

Tasapainoilu asiakkaan itsemääräämisoikeuden, turvallisuuden ja käytännön työjärjestelyjen välillä tuotti monimutkaisia tilanteita ja kysymyksiä, joiden laajempi ja avoimempi pohtiminen edistäisi ympärivuorokautisen asumispalvelun asiakkaiden itsemääräämisoikeutta.

Yksi askel toimintatapojen selkeyttämiseksi olisi sosiaalihuollon asumispalveluyksiköissä asuvien henkilöiden itsemääräämisoikeuden edistämiseen liittyvien toimien ja itsemääräämisen rajoittamisen tapojen ja prosessien määrittäminen laissa.

Ehdotus

Esittelijä: Anne Julin, palvelujohtaja

Vanhus- ja vammaisneuvosto päättää merkitä Ihmisoikeuskeskuksen julkaisun 4/2021 Itsemääräämisoikeus ikääntyneiden ympärisvuorokautisissa palveuissa tietoonsa saatetuksi.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

§ 20

Tulevaisuuden Ikäohjelma -webinaari

Valmistelija / lisätiedot:

Anne Julin

anne.julin@puumala.fi

palvelujohtaja

Hallitusohjelmaan sisältyvällä poikkihallinnollisella Ikäohjelmalla varaudutaan väestön ikääntymisestä seuraavaan yhteiskunnalliseen muutokseen poikkihallinnollisesti, laaja-alaisesti ja kestävästi.

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) järjestää avoimen webinaarin 31.5.2022 klo 10.00-14.15, jossa esitellään poikkihallinnollisesti valmisteltu luonnosehdotus valtioneuvoston periaatepäätöksestä ikäohjelman jatkotavoitteista ja toimenpiteistä seuraavalle hallituskaudelle. Webinaarissa on mahdollista käydä keskustelua luonnoksesta ennen sen lähettämistä kaikille avoimelle lausuntokierrokselle.

Webinaarin ohjelma on seuraava:

10.00 Avaus

10.15 Iäkkäät ovat toimintakykyisiä pidempään: asiantuntija Kaarina Tuokko, sosiaali- ja terveysministeriö

10.50 Ikääntyvien toimintakyky on parantunut ja työurat ovat pidentyneet, erityisesti ikäihmisten palveluissa: projektipäällikkö Marjaana Pennanen, sosiaali- ja terveysministeriö

11.25 Asuminen ja asuinympristöt ovat ikäystävällisiä: asuntoneuvos Raija Hynynen, ympäristöministeriö

12.00 Lounastauko

12.30 Teknologia, tekoäly ja robotiikka ovat lisänneet hyvinvointia: neuvotteleva virkamies Satu Karppanen, sosiaali- ja terveysministeriö

13.05 Vapaaehtoistyöllä on vakiintunut asema ikääntyvässä yhteiskunnassa: hankepäällikkö Sini Lahdenperä, oikeusministeriö

13.40 Palvelut toteutetaan sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla: erityisasiantuntija Seija Viljamaa, sosiaali- ja terveysministeriö

14.05 Yhteenveto: johtaja Taru Koivisto, sosiaali- ja terveysministeriö

14.15 Tilaisuus päättyy

Ehdotus

Esittelijä: Anne Julin, palvelujohtaja

Vanhus- ja vammaisneuvosto päättää Tulevaisuuden Ikäohjelma -webinaariin 31.5.2022 klo 10.00-14.15 osallistumisesta.

Päätös

Vanhus- ja vammaisneuvosto päätti, että Tulevaisuuden Ikäohjelma -webinaariin 31.5.2022 klo 10.00-14.15 osallistuvat Kari Laamanen, Sonja Hämäläinen, Helvi Valtonen, Pirkko Ihanamäki, Anu Valtonen, Eeva-Liisa Luukkonen ja Anne Julin. Webinaariin osallistutaan valtuustosalissa ja Anne Julin tilaa lounaaksi ruokaisan salaatin, voileipiä, kahvia, teetä ja kahvileipää.

§ 21

Ilmoitusasiat

Valmistelija / lisätiedot:

Anne Julin

anne.julin@puumala.fi

palvelujohtaja

1. Kunnanhallitus päätti 25.4.2022 § 74 esittää, että Etelä-Savon hyvinvointialueen vanhusneuvostoon ja vammaisneuvostoon valitaan jäseneksi Kari Laamanen, varajäseneksi Helvi Valtonen.
2. Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto ry:n uutiskirje 2/2022.
3. Senioritupa-toiminta järjestettiin ensimmäisen kerran 9.5.2022 ja osallistujia oli 42. Toimintaan tarvitaan noin 20 kupin pumppu termoskannu, vedenkeitin ja pesuvati.

Ehdotus

Esittelijä: Anne Julin, palvelujohtaja

Vanhus- ja vammaisneuvosto päättää merkitä em. asiat tietoonsa saatetuiksi.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Muutoksenhakukielto

§14, §15, §16, §17, §18, §19, §20, §21

Muutoksenhakukielto

Valmistelua tai täytäntöönpanoa koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta.

Sovellettava lainkohta: Kuntalaki 136 §.